
Bilgi Taşı

öykü

Murat ÇİFTKAYA

Ben hangi ağacın gölgesine otursam,
kendimi yolcu gibi hissedirim.

Ilık bir yaz rüzgârı okyanusun ötelерinden gelip kıyıya ulaştı ve biraz ilerideki ağaçların yapraklarına dokunup hışırtılı bir ses çıkardı. Aynı anda, küçük bir dalga kıyıya vururken çıkardığı sesle yaprakların hışırtısına eşlik etti. Yine tam o anda, gökte süzölen bir martının çığlığı yaprakların ve dalğanın sesine karıştı. Okyanus, kıyıdaki köpöklö beyaz renkten gözün uzanabildiği ufuktaki laciverte kadar mavinin her rengini yansıtıyordu. İkinci güneş i kızgınlığını kaybetmiş ti, ama ışıklarını hâlâ cömertçe sunuyordu yeryüzüne. Bir adam vardı binlerce metrelik ıssız kumsalda; eğilmiş halde duruyor, çok

uzun süren aralıklarla adım atıyordu. Başı öne eğik dikkatle yeri inceliyordu. Yüzünde düşünceli ve kaygılı bir ifade vardı. Bir şeyler arıyor gibiydi. Denizle kumların birleştiği çizgide yürüyordu. Kâh kumları elindeki bir çöple karıştırıyor, kâh bileklerine bile gelmeyen suyun içindeki taşları yerinden oynatıp gözlerini kısarak altlarına bakıyordu. Arada suya doğru bir kaç adım atıyor, dizini biraz geçen suyun altını elleriyle yokluyor, daha derin taraflara merakla bakıyor, kaygılı gözlerle kimse kendisini görüyor mu diye etrafını kolaçan ediyor, ama kıyıya yaklaşan bir dalga görünce hızla kumsala kaçıyor. Kıyıdaki taşları ve kumları incelerken bazen yoruluyor, iki eliyle yandan tuttuğu belini doğrul

tuyor, alnındaki terleri siliyor, sonra yeniden aramasına devam ediyordu. Saatlerdir, belki de günlerdir, kim bilir ne kadar zamandır bu haldeydi. Adam yere o kadar eğilmişti ki, yanına yaklaşan kişiyi fark etmedi bile. Ne zaman ki diğer insanın gölgesi güneşle arasına girip tatlı bir serinliği hissetmesine sebep oldu, o zaman ıssız kumsalda yalnız olmadığını anladı. Başını kaldırıp misafirine baktı. İşinin bölünmesinden pek memnun kalmamış bir ifade yerleşti yüzüne. Gözleri güneş ışığından rahatsız olunca başını yine yere çevirdi. Diğer adam orada yokmuş, hiç gelmemiş gibi gözleri neredeyse her kum tanesini taramaya devam etti.

“Merhaba” dedi yeni gelen. “Kolay gelsin.”

“Sağol.” Kırık-dökük bir geveleme gibi çıkmıştı ağzından bu söz. Umursamadı. İş bu dâvetsiz misafirden daha önemliydi.

“Görüyorum ki, birşey arıyorsun” dedi diğeri. Gölgesi hâlâ eğilmiş adamın üzerine düşüyordu. “Yardıma ihtiyacın var mı?”

Kaşlarını hafifçe çattı. Kimdi bu adam? Nereden çıkmıştı? Neden gelmiş kendisini oyalamak istiyordu? Üstelik, yardım etmekten dem vuruyordu!

“Teşekkür ederim. Rahatsız etmezsen daha çok sevinirim.” Kendince son noktayı söyledikleri. “Hadi sen yoluna, ben işime!” mesajını gizlemişti sözlerine.

“Bilgi Taşını arıyorsun, değil mi?”

Birden doğruldu. Saatlerdir bükük beli bu ani hareketi kaldıramadı. Acı bir feryat çıktı ağzından. Beli tutulmuştu! Bir taraftan acıyla yüzünü buruştururken, diğer taraftan karşısındaki adamı süzmeye başladı. Nereden bilmişti bu tuhaf görünümlü adam ne aradığını?

Bilgi Taşı! Kendisinin ve diğerlerinin gerek olmadıkça ağızlarına almaktan bile kaçındıkları, rüyalarını süsleyen, ama kimsenin göremediği, sadece bir efsane gibi kulaktan kulağa gezen o kutsal şeyin ismi ne rahat çıkmıştı adamın ağzından! Bu rahatsızlığı saygısızlık olarak yorumladı. İçini hem bir merak, hem de tedirginlik kapladı. Adamdan hem kurtulmak, ama hem de onu tanımak istiyordu.

“Tanışalım mı?”

Şimdi de tanışmak istiyordu adam! Anlamıştı, ondan kurtuluş yoktu. Kısa ve net cümlelerle tanıttı kendisini.

“Ben bir bilgiseverim. Nasıl tahmin ettin bilmiyorum, ama doğru bildin; Bilgi Taşı’nı arıyorum. Peki sen kimsin?”

Diğer adam gülümsedi. İlerideki bir ağacı gösterip: “Önce şu ağacın gölgesinde biraz oturalım mı? Sen de dinlenmiş olursun” dedi.

Arayıcı, bu teklifi kabul etti. Gerçekten yorulmuştu. Ağacın gölgesine sığındıklarında, diğer adam gülümseyerek:

“Seni bilmem, ama ben hangi ağacın gölgesine otursam, kendimi yolcu gibi hissederim” dedi. “Uzaktardan gelip uzaklara giden, dinlenmek için bir ağacın altına oturan ve nefeslenen bir yolcu gibi. Sence dünya da bir ağaç gölgesine benzemiyor mu?”

Dünya? Ağaç gölgesi? Neden bahsediyordu bu adam? Dudak büküp cevap vermedi. Daha tanıtmamıştı ki bu adam kendisini. Kimdi? Hiç acelesi yokmuş gibi davranıyordu yanındaki adam.

“Sen bilgiseverim demiştin. Ben de bir haberciyim.” Üstlerinden çığlıklar atan bir martı geçti. Haberci. Duymuştu bu tür insanları. Ötelerden haber getirdiklerini iddia ederlerdi. Güya her şeyi bilirlerdi. Daha önce hiç onlardan biriyle tanışmamıştı, ama pek de olumlu düşünceler beslemezdi haklarında. Sana da bir haber vereyim, ister misin?”

“Bana haber vermek mi? Nasıl yani?”

“En çok istediğin şeyin haberini. Bilgi Taşının yerini söyleyeyim mi sana?”

Saygılı olmaya özen göstererek cevap verdi:

“Bakın, bu işler o kadar kolay değil. Bilgi Taşını binlerce yıldır arıyor bilgiseverler. Nice ustamız geldi geçti, çokları yaklaştı ona. Ama kimse bulamadı. Siz nasıl ‘yerini göstereyim’ diyebiliyorsunuz, anlamıyorum.”

“Şu sözü hiç duydun mu? Aramakla bulunmaz, ama onu bulanlar arayanlardır.”

Biraz düşündü, duymuştu galiba. Düşüncesi haber-
cinin cümlesiyle kesildi:

“Her şeyden önce, yanlış yerde arıyorsun onu.”

Nasıl bu kadar iddialı, bu kadar cesur konuşabiliy-
ordu? Ona nasıl cevap vereceğini bilemedi.
Karşısındaki bir bilgisever olsa, aynı dili konuştuk-
ları için, yöntemden, yöntemin varılmak istenen
hedef kadar önemli olduğundan bahsederdi.
Saatler, hatta günler boyu tartışarak da olsa sohbet
edebilirlerdi. Ama bu adam hiç de alışık olmadığı
bir şekilde konuşuyor ve davranıyordu. Bu arada,
şunu da söyleyeyim. Ben kendisine bilgisever diyen
herkesle sohbet etmem. Senin samimî olduğunu
hissettim, ondan.”

Ne kadar yüksek bir perdedendi bu sözler. Bilgisev-
erler kendilerini herkesten ayrıcalıklı yüksek bir
yere yerleştirirken, bu adam hepsine tepeden
bakma yetkisini nereden alıyordu? Ona Bilgi
Taşı'nı anlatsa mıydı? Çoğu bilgiseverin uzlaştığı
gibi, Bilgi Taşı denilen şeye ancak mümkün
olduğunca çok taş ve kum taneciğinin tanınması ve
bilinmesinden sonra ulaşılabileceğini söylese
miydi? Yıllardır sürdürdüğü arayışından hafızasına
kaydettiği yüzbinlerce irili-ufaklı taşı tek tek anlat-
sa mıydı? O kadar kolay mıydı Bilgi Taşını bulmak?
Hiç sanmıyordu.

“Uzaktan seni izlerken bir şey dikkatimi çekti. Hep
kıyıda arıyorsun. Neden denizin içine girip
aramıyorsun biraz da?”

Canı sıkıldı. Zayıf bir noktasına dokunmuştu soru.
Bilgiseverlerin katı bir kuralı vardı: Bilgi Taşı, derin-
lerde aranmaz. Orası bizim sınırlarımızın
ötesindedir. Bilinmez ve görülmez. Derinlere
dalmak isteyenler çoğunlukla bilgiseverler toplu-
luğundan dışlanırdı. O kadar katıydı bu kural.
Aslında içten içe sorguladığı birşeydi bu. Bilgisever-
lerin yüzme bilmedikleri ve öğrenemedikleri için
mi bu kuralı koyduklarını, yoksa bu kural gereği mi
yüzmeden uzak durduklarını anlayamazdı. Nered-
eyse bütün bilgiseverler gibi, kendisi de yüzme
bilmezdi. Bazen, Bilgi Taşının okyanusun derin-
liklerinde bir yerde saklı olduğu sözü yayılırdı
ortalıkta. Büyük ihtimalle yanındaki gibi haberciler-
in iddia ettiği birşeydi bu. Düşünceleri bir kez
daha kesildi:

“Sen de dalmak istiyorsun değil mi suya?”

İrkildi.

“Az önce, seni izlerken, suya doğru birkaç adım
attın. Uzaklara ve derinlere baktın.”

Bu doğrudu. Ama bir bilgiseverin kulağına gitse,
en iyi ihtimalle kulağı çekilir ve yönetime bağlı
kalması istenirdi. Eğer bu eğilimi değişmezse,
olacakları tahmin edebiliyordu. Yanındaki adam
umduğundan zeki ve akıllı birine benziyordu.

“Onu hiç gördün mü?”

Bu sorunun kendi ağzından çıktığına inanamadı.
Kendinden utandı. Ama olan olmuştu, soruyu
sormuştu bir kere “Bilgi Taşını soruyorsun. Evet.
Ona dokundum ve hissettim de. Ona bakan, bütün
taşları onda görür. Bütün taşları ve kum tanecikler-
ini bulursun onda. Bilgi Taşından sonra, birşeyde
her şeyi, her şeyde birşeyi görmeye başlarsın...”

Sustu. Oysa devam etmesini istiyordu. Her şeyden
çok istediği birşeyi anlatıyordu. Yalan söylüyor
olabilir miydi? Çok emin ve rahat konuşuyordu.
Kararsız kaldı. İkinci güneşi iyice alçalmıştı.
Kendisini çok yorgun hissetti birden. Sadece
günün yorgunluğu değildi bu.

“Sana yüzmeyi ve dalmayı öğretmemi ister misin?”
Yüzme ve dalmak, bilgiseverlik sınırını aşmak,
ihanet etmek demektir. Geriye dönüşü olmayan bir
yoldu.

Hem, Bilgi Taşını bulma umuduyla sulara dalıp boğulan bilgiseverlerin öykülerini çok duymuştu.

“Bilgi Taşı’nın okyanusun derinliklerinde olduğunu sen de hissediyorsun değil mi?”

Gözleri okyanusun üzerinde gezinirken, başını onaylarcasına salladı. Habercinin yüzünde muzip bir gülümseme gezindi.

“Sen şu adamın öyküsünü bilir misin? Hani yüzüğünü samanlıkta kaybetmiş, ama sonra onu bahçede aramaya başlamış. Niye böyle yaptığını soranlara da şu cevabı vermiş: ‘Samanlık karanlık, bahçe ise aydınlık.’”

Bilgisever gülmemek için kendini zor tuttu. Doğru bir benzetmeydi. Hele de kendisi için. Bulmak istediği şeyi olduğunu hissettiği yerde değil, arayabildiği yerde arıyordu.

Okyanus ona tevazuyla dalana zarar vermez.” Akşam güneşle gökyüzü kızıla boyanmaya başlamıştı. Bilgisever gözyaşlarını sildi. Hafiflediğini, korkularından arındığını hissetti. Haberciye baktı ve:

“Güneş batmadan ilk derse başlayabilir miyiz dersin?” diye sordu. Haberci gülümsedi. Başını birkaç kez hafifçe aşağı-yukarı salladı. Ayağa kalkıp birlikte suya doğru yürümeye başladılar. Yüzlerini okşayıp geçen rüzgâr kıyıdağı ağaçların yapraklarına dokundu bir kez daha. Bir küçük dalga daha vurdu kıyıya. Ve bir martı süzülerek geçti üzerlerinden.

“Korktuğunu, suda boğulabileceğini düşündüğünü biliyorum. Ama korkma. Su kendine dostça yaklaşanı boğmaz. Sen yeter ki, gururunla katılma. Yeter ki, benlik ve gurur elbiselerini kıyıda çakıl taşlarının üzerinde bırak ve kendini suya emanet et. Okyanus ona tevazuyla dalana zarar vermez.”

Bu, tuhaf ama bir o kadar da gülünç gerçeği anlatan güzel bir örnekti.

Haberciye içinin ısındığını hissetti. Eğer önemli olan Bilgi Taşı’nı bulmaksa, niye başka yollara da açık olmasındı insan? Birden kahkahalarla gülerken buldu kendisini. Gözlerinden yaşlar geliyordu. Haberci gülümsüyordu sadece.

Elini onun omuzuna koymuş, gülümsüyordu. Sonra ağladığını fark etti. Hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu. Gözlerinden yine yaşlar akıyor, ama bu defa hüznle süzülüyorlardı yanaklarından.

“Korktuğunu, suda boğulabileceğini düşündüğünü biliyorum. Ama korkma. Su kendine dostça yaklaşanı boğmaz. Sen yeter ki, gururunla katılma. Yeter ki, benlik ve gurur elbiselerini kıyıda çakıl taşlarının üzerinde bırak ve kendini suya emanet et.

